

ما سنامه آگاهي حقوقي

ارگان نشراتي وزارت عدليه جمهوري اسلامي افغانستان

و کسانى را که ايمان آورده اند و کارهاى شايسته انجام داده اند مؤدّه ده که ايشان را باغهاى خواهد بود که از زير [درختان] آنها جويهار روان است هر گاه ميوداى از آن روزى ايشان شود مى گويند اين همان است که پيش از اين [نيز] روزى ما بوده و مانند آن [نعمتها] به ايشان داده

(سوره بقره آيه ۲۵)

سال دهم شماره ۱۰۰ ۳۱ ثور ۱۳۹۵ 20 2016 May

نگار عمومي پر چشم و چراغ

سيو و نگار، دست بعد از خدا

مجازات در اسلام بخشى است از بخش هاى نظام كامل اسلام که خداى تبارک و تعالى بر رسول امين (ص) نازل فرموده تا براى بشريت به حيث خط مشى باشد که در آن به جهت رسيدن به خير و سعادت دنياى و اخروى سلوک نمايد و بتواند رسالتش را که خدا براى آن ويرا افریده ادا کند ، چون نظام اسلامى بدان جهت به ميان آمده که نافذ و عملى گردد و چون محل تنفيذ آن همين انسان است که بعضا در مقابل پيروي از نفس و خود پسندي ايش برزاي مى افتد و بر حقوق ديگران سرکشي و تجاوز ميکند و مصالح جامعه را به مخاطره مى اندازد لذا بايد يک عامل باز دارنده اى وجود داشته باشد که او را نگذارد از حق خود به حق ديگران تجاوز کند و اين عمل باعث جزا و موبده مى گردد.

ولى نظام اسلامى به جزا به حيث اخيرين چاره متوسل ميگردد که به ان ضرورت ميايد و ان در وقتى است که همه عوامل باز دارنده به ثاثير ميگردد. مثلا اسلام به اصلاح نفس انسان و اعمار ان با ترس از خدا (ج) و احساس مسئوليت روز قيامت و ايجاد رغبت به اطاعت خدا و رسول که نخستين مقتضيات ايمان است توجه ورزيده بعدا او را به نتايج شوم ارتکاب حرام که ضرر ان به او و به برادرانش رسيدنى است ملتفت ساخته است .

و از سوي ديگر با نظام كامل و منظم خود راه دورى از محرمات را برايش ميسر ساخته تا خالائى که انسان را به ارتکاب محرمات مجبور سازد رخ ندهد. به اين ترتيب تطبيق جزا بر مجرمى که از حدود معين مى گزرد و در پيروي خواهشات نفسانى و عواطفش راه افراط را مى پيمايد و اين انگيزه وى را بر خروج از نظام اجتماعى و ادار ساخته و مصالح اجتماعى را تحت تهديد قرار داده مقتضاي حق و عدالت شمرد.

مقاصد نظام مجازات در اسلام:

نظرا اسلام در مورد جرم و جزا با ساير نظام هاى جهان فرق دارد و در ان ميزان عدالت منطبق به قدرى که در جهان بشريت ممکن است تمسک ميگردد نه در تفديس حقوق فرد و نه حقوق در تفديس حقوق جماعت راه افراط پيش ميگردد و اين سياست مبنى بر نظريه توازن است که مردم به ان نگرست مى شود و هدف ان تحقق بخشيدن مصلحت فرد و اجتماع بوده و به اميت اجتماع و نظم و اميت توجه شديد دارد زيرا اين يگانه راهى است که براى همه افراد متکلف خداکتر سعادت در زندگى مى شنود به اعتبار اينکه جماعت عبارت از مجموعه افراد است و در عين وقت حرمت و کرامت و انسيابيت فرد را نيز حفظ مى کند لذا مى بينم که همه جرايم که اسلام ان را حرام گردانيد اعمالى است که امنيت جامعه را تبايه مى سازد و اگر به حال خود گذاشته شود انارشى و اضطراب و بي نظمى و ناراحتى هاى روانى مى گردد که نتيجه ان هلاکت و سکوت جامعه خواهد بود پس همه جوامع بر چهار نظام اساسى استوار است که عبارت اند از:

نظام خالواد، نظام مملکت فردى، نظام اجتماعى و نظام حکومت و اين موسسات است که اسلام به حمايه ان حرم ص شديد دارد تا امن و استقرار بر قرار گردد.

ادامه در ص/ ۲۱

مراسم نخستين دوره ستاز تقينى، در وزارت عدليه ج.ا.ا برگزار شد.

نگار شکر بشير احمد - هرايز

جلالتآب محترم داکتر عبدالصير انور وزير عدليه ج.ا.ا. در مراسمی که به همین منظور برگزار شده بود، گفته: تهیه پیش نویس اسناد تقينى از زمره مسؤوليتهاى وزارتها، رياستهاى عمومي مستقل و کميونهائى مربوطه ميايد و اما به سبب نبود اشخاص مسـئـلـکـى و ورزيده، پيش نوسهائى که ارايه ميگردد، پذيرفتى نيست. اين پيش نویس نه تنها که براى دست اندر کاران امور قانون گذارى کمک نميکند بلکه بر گرداندن آن به الفاظ و ادبيات قانون، وقت مسـئـولان بخش قانون گذارى را ضايع نموده و روند قانون گذارى را به درازا ميکشاند. از سويى هم تاکنون در دانشگاه هاى کشور مضمونى به نام روش اصول و فنون قانون گذارى يا محتويى به اين برابر وجود ندارد تا دانشجويان، دانش مسلکى را پياموزند. وى همچنان اضافه نمود که انستيتوت امور قانون گذارى و از تحقيقات علمى - حقوقي، به اندازه کافى نخيه ندارد و از سويى هم با در نظر داشت تحولات جامعه، ايجاب مينايد تا دانش مسلکى اين کارشناسان بلند برده شود. با اين کار، برخى نخيه هاى جوان اعم از درون و بيرون اين وزارت و ساير نهادهاى دولتى، آموزش مسلکى داده شوند.

محمد اشرف رسولى مشاور ارشد تقينى وزارت عدليه، همچنان از اهميت برنامه ستاز تقينى ياد آوري نمود. در پاان، جلالتآب وزير عدليه و همکاران، از کمک مالي و تخنيكى تمويل کننده گان بين المللى ميسر گزاري نموده و خواست تا برنامه ستاز تقينى را بيشتر کمک کنند تا اين برنامه، پس از سه سال به گونه تدريجى شامل بودجه وزارت عدليه شود.

قانون گذارى در بخش تسويد، تدقيق و طي مراحل اسناد تقينى به پکسرى چالشهاى رو به روست يکى از اين چالشها، تسويد قوانين از سوي وزارتها و اداره هاى دولتى با در نظر داشت احکام مقررۀ طرز تهیه و طي مراحل اسناد تقينى صورت نميگيرد و يا ترجمۀ قوانين معيارى نيست و همچنان ساحۀ تطبيقى آن در نظر گرفته نميشود. در همين باره، قانون پويه

حرم بنياد اين وزارت عدليه ج.ا.ا. اين چالش را به مقام محترم رياست جمهورى اسلامى افغانستان در ميان گذاشت؛ مقام محترم رياست ج.ا.ا ضمن ميسر گزاري از اين کار وزارت عدليه، به ايجاد بخش مطالعه، تشریح و آموزش قوانين موافقه نمود. عبدالمجيد غنى زاده رئيس عمومي انستيتوت امور قانون گذارى و تحقيقات علمى - حقوقي، گفت: انستيتوت

تطبيق برنامه آگاهى دهى حقوق

نگار شکر بشير احمد - هرايز

اعضاي آمريت آگاهى عامه رياست مساعادت هاى حقوقي وزارت عدليه مطابق پلان مطرحه اى شان روز يک شنبه مورخ ۲۰۱۶/۱۳۹۵ جهت تطبيق برنامه آگاهى دهى حقوقي عازم ليسه عالى ذکور خواجه مسافر وليسه نشون عبدالله بن عمر الخطاب واقع ولسوالى بگرام شدند. در ابتدا يک تن از اعضاي آمريت آگاهى عامه و وظائف صلاحيت هاى رياست هاى مربوط وزارت عدليه را براى شاگردان معرفى نمود. بعدا، روى موضوعات چون حقوق مظنون و متهم، حقوق اساسى و وجايب اتباع، بحث صورت گرفت. شاگردان به چهار صنف درسى تقسيم شده بودند تعداد شاگردان اشترانگ کننده ذکور (۵۵) تن و تعداد شاگردان اناث به (۳۳) تن مرسيدهدف تدوير همچو برنامه هاى آگاهى دهى بلند بردن سطح آگاهى عامه حقوقي شاگردان از حقوق، قوانين، وجايب و مکلفيت ها براى دسترسى به حقوق شان ميايد.

حق زن در عقد ازدواج

تتبع و نگارش: دردانه قضايلى

هدف از ازدواج تشكيل خانواده و بقاى نسل بشر مى باشد، انسيبانها بر اساس فطرت خدادادى خويش در ابعاد متفاوت زندگى، عمل نموده و از راه هاى مشروع و به بر آورده شدن ضرورتها و ارضاء غرايز مى پردازند. عقد ازدواج به منظور تشكيل خانواده يکى از خواسته هاى طبيعى و مشروع انسان است. زن و مرد زمانتيکه به سبب قانونى ازدواج رسيدند مى توانند با رضائيت کامل طرفين از دواج نموده و به اين وسيله يک خانواده تشكيل دهند که آثار ان حقوق و وجايبى است که براى زوجين به بار مى آورد. ماده ۵۴ قانون اساسى کشور ما در مورد خانواده ذيل صراحت دارد: "خانواده رکن اساسى جامعه را تشكيل مى دهد و مورد حمايت دولت قرار دارد. دولت به منظور تامين سلامت جسمى و روحى خالواد بالاخص طفل و مادر تسربيت اطفال و براى از بين بردن رسوم مغاير با احکام دين مقدس اسلام تدابير لازم اتخاذ مى کند." بر حسب ماده شصست قانون مننى: "از دواج عدل است که معاشرت زن و مرد را به مقصد تشكيل فاميل مشروع گردانيد حقوق و واجبات طرفين را به وجود مى آورد." از اين ماده استنباط مى گردد زماني که زن و مرد از دواج نمودند هر يک متعهد و جايب و حقوقي در قبال همديگر اند که بايد آثار ان عايت نمايند.

طبق ماده ۷۰ قانون مندى اهليت ازدواج طبقه ذکور با داشتن سن ۱۸ سالگى و از طبقه اناث با اكمال سن شانزده سالگى تکميل مى گردد. نظر به مندرجات ماده ۷۱ قانون مندى مى توان گفت که هر گاه دختر سمن مندرج ماده ۷۰ اين قانون را تکميل نکرده باشد. عقد ازدواج وى تنها توسط پدر صحيح التصرّف يا محکمه با صلاحيت صورت گرفته مى تواند. عقد نکاح مسغيره کمتر از (۱۵) سال به هيچ وجه جواز ندارد. مطابق ماده ۶۱ قانون مندى: (۱) عقد ازدواج در نکاح نامه رسمى توسط اداره مربوطه در سه نقل ترتيب وثبت مى گردد، اصل آن در اداره مربوطه محفوظ و به هر يک از طرفين عقد يک نفل ان داده مى شود. عقد ازدواج بعد از ثبت به دفتر مخصوص ص به اطلاق اداره ثبت سجلات مندرج ماده (۴۴) اين قانون رسانيده مى شود. (۲) اگر ثبت عقد ازدواج به اين ترتيب معمن نباشد به نحو ديگرى که براى ثبت اسناد رسمى پيش بينى شده است صورت مى گيرد. تمامی موارد فوق بويژه سن اهليت ازدواج، ثبت ان در دفتر ازدواج، رضائيت کامل طرفين ازدواج در اين عقد همه از جمله تاکيدات است که بايد در هنگام عقد ازدواج جهت حفظ حقوق زن رعایت گردد. ادامه در ص/ ۲۱

حق زن در...

نظر عمومی ...

قابل یاد آور است که حقوق زنان و مردان در سن ازدواج برای ازدواج و تشکیل خانواده توسط ماده ۲۳ ميثاق بين المللی حقوق مننی و سياسی، ماده ۱۷ کنوانسیون امريکايی حقوق بشر، ماده ۱۲ کنوانسیون اروپايی حقوق بشر، تصريح گرديده است: "هیچ از دولتی بدون رضایت کامل و آزادانه زوجین بر قرار نخواهد شد".

ماده ۱۶ کنوانسیون امحای همه اشکال تبعیض علیه زنان به وظایف دولتهای عضو برای امحای تبعیض علیه زنان در امر ازدواج و روابط خانوادگی اشاره دارد دولتها باید بر پایه برابری مردان و زنان حق ورود به سن ازدواج، حق انتخاب آزادانه همسر و حق عقد ازدواج تنها با رضایت کامل و آزادانه طرفین را تضمین و توسط قانون حفاظت نمایند.

عنوان نمودن رضایت برای ازدواج، تعیین حد اقل سن برای ازدواج و ثبت ازدواج در دفتر ویژه که در این کنوانسیون به آن اشاره شده است از جمله موارد است که متضمن حقوق زن در ایلم بر قرار رابطه زوجیت و انحلال آن می باشد.

ازواجهای چند همسری:

بر حسب نظر کمیته حقوق بشر "برابری و رفتار در زمینه حق ازدواج بدین معناست که چند همسری مغایر با این اصل است چند همسری نقض کر امت انسانی زن است و تبعیضی غیر قابل پذیرش علیه زن محسوب می شود بنا بر این چند زنی باید قطعاً لغا گردد." "بولت باید تضمین کند هیچ تبعیضی بر اساس قانون و با عرف در مسائلی نظیر ازدواج زوری ندهد چند همسری باید لغا شود. کمیته امحای تبعیض علیه زنان اظهار داشته است چند همسری را "با حق برابری زن و مردان مغایر است و می تواند تبعات وخیم احساسی و مالی برای زن و وابستگی آنان داشته باشد چنین ازدواجهایی باید منع گردد." کشورهایی که از ازدواجهای چند همسری را مجاز می شمارند حقوق اساسی زنان را نقض نموده اند کنوانسیون امحای همه اشکال تبعیض علیه زنان از دولتهای عضو می خواهد به منظور امحای همه اشکال تبعیض های جنسیتی الگوهای اجتماعی و فرهنگی رفتار مردان و زنان را تغییر دهد. بر این اساس کمیته در مورد وضعیت چند همسری می مسرر ایر از نگرانی کرده و از این بولت خواسته است متع انجام رویه فوق شود کمیته همچنین به کشور بورکینافاسو توصیه کرد به سمت رف رویه چند همسری حرکت کند و بر نامه های جامعی را برای تغییر نگرش های موجود نسبت به چند همسری آغاز کند و به ویژه به زنان در مورد حقوق شان آموزش دهد و دسترسی آنان را به حقوق شان فراهم سازد.

ثبت ازدواجها: مطابق ماده ۳ کنوانسیون رضایت برای ازدواج، حد اقل سن برای ازدواج و ثبت ازدواجها دولتهای عضو متعهدند همه ازدواجها را "توسط مقام صالح در دفتر ثبت به طور رسمی" ثبت نمایند چنانچه ماده ۱۶ قانون مننی کشور ما نیز در زمینه به ثبت عقد ازدواج در دفتر مربوطه آن در سه نقل تصریح نموده است. همچنین باید یاد آور شد که مطابق بند ۲ ماده ۱۶ کنوانسیون امحای همه اشکال تبعیض علیه زنان، دولتها باید پابندی خود به کنوانسیون را تضمین نمایند و برابری بین طرفین، حداقل سن ازدواج، منع دو همسری و چند همسری و حفاظت از حقوق کودکان را بر قرار سازد. "کمیته حقوق بشر در زمینه ماده ۲۳ ميثاق بين المللی حقوق مننی و سياسی پذيرفته است: "اگر دولت مقرر دارد که از ازدواجهای انجام شده طبق حقوق مذهبی، طبق قانون مننی نیز اجرا، تأیید یا ثبت شود آنگاه عملی مغایر ميثاق انجام نداده است." با توجه به متون فوق الذکر زنان حق دارند که با رضایت کامل و آزادانه و بر پایه برابری با مردان ازدواج نموده و از ازدواجهای اجباری و زیر سن در حقوق ملی و بین المللی منع شده است. بر اساس حقوق بین الملل، سنتها و رسومات و عقاید نمی توانند از ازدواجهای اجباری و زیر سن را توجیه نمایند. نظر به اینکه چند همسری اصل برابری بین زن و مردان را نقض می کند در حقوق بین الملل منع شده است. اگر سن ازدواج بیش از حد پایین باشد اصل رضایت از ادانه برای ازدواج نقض می شود سن قانونی ازدواج برای مردان و زنان ترجیحاً ۱۸ سال ذکر شده است قانون افغانستان سن ازدواج برای نكور را ۱۸ سال تمام و برای انث ۱۶ سال کامل ذکر نموده است. تمامی ازدواجهای مذهبی یا مننی باید در دفتر رسمی، ثبت شوند. ثبت ازدواجها برای جلوگیری از ازدواج اجباری، دو همسری و چند همسری مؤثر بوده و باعث می شود که کمتر حقوق زنان نقض گردد.

منابع و ماخذ:
قانون اساسی
قانون مننی
کنوانسیون رفع کلیه تبعیضات علیه زنان
ميثاق بين المللی مننی و سياسی
ميثاق بين المللی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
حقوق بشر در دستگاه قضایی، دفتر کميسار عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد

نظام فامیل از وجود مرد و زن و قدرت آنها به تناسل و ضرورت این نسل بر رعایت و وارثی تا وقت که به سن بلوغ می رسد به میان آمده و این امور به صورت طبیعی مفضی است هر شخص زن مختص به خودش داشته باشد و فرزندان که از وی به دنیا می آید به وی منسوب گردد و خانواده چنین به وجود آمد و برای وجود جماعت اساس قرار گرفت.

نظام ملکیت فردی از احتیاجات طبیعی و همیشه گی انسان از قبیل غذا، نوشیدنی، لباس، مسکن و مسایل که این احتیاجات را تعیین می کند و یا منافع دیگری را بدسترس انسان قرار میدهد بیان آورد و این امر مقتضی آن بود که ایشان اشیای مورد نیاز خود را در ملکیت خویش داشته باشد و ملکیت اولاد آن به خودش و ثانیاً به خانواده اش بدون اشتراک دیگران متعلق باشد و این همه بعد از حالتی است که مقتضی وجود نظام فامیل گردیده است.

به همین ترتیب نظام ملکیت فردی یک نظام اساسی در تکوین جامعه می باشد و نظام اجتماعی از ناتوانی فرد و کسرت احتیاجات و قلت وسایل او و احتیاجاتش به همکاری با دیگران که سبب ایجاد اجتماع گردیده به میان آمد و وجود نظام خانواده و نظام ملکیت فردی مقتضی آن شد که نظام اجتماعی به وجود آید تا جماعت بر مبنای ان قائم گردد و حقوق و واجبات افراد را روشن سازد بعد از این ایجاد جامعه وجود نظام حکومت به حیث یکی از ضرورت های بقا و استقرار جامعه و امن آن ضروری شمرده شد زیرا وجود دستگاهی لازم نگردید که امور اجتماع را اداره کند و به تأمین مصالح و تطبیق نظم اجتماع تاکید ورزد و امنیت داخلی خارجی اتر فراهم سازد شریعت اسلامی با توجهی که با حال اجتماع دارد این نظام های اساسی چهارگانه را بوجود آورد تا از هر گونه تجاوز بر اجتماع جلوگیری شده باشد و تجاوزها را بر این نظام ها کاهش داده و آنرا به حیث جرایم بزرگ و اساسی وانمود کرد که مبارزه با آن و ایجاد موانع در راه آن واجب و لازم می باشد.

و از جانب دیگر شریعت اسلامی در محافظت این اساس های اجتماعی مصالح فرد را نیز تحقق بخشیده و آنرا حمایت نموده زیرا به این ترتیب اساس حیات او و مقومات آنرا حمایت و در نتیجه شروط بهتر را برای ادامه زندگی بهتر که اسلام اتر برای فرد اراده نموده طسبب حکمت خدا(ج) در آفرینش انسان فراهم ساخته است.

لذا اسلام فرد را نه تنها از ضرر دیگران بلکه از ضرر خودش نیز حمایت نموده و این بدان سبب است که فرد از نظر اسلام در اذیت رساندن به خود آزادی ندارد زیرا فرد ملاک خودش نیست و جامعه به وجود او بحیث یک عنصری که نه تنها از لحاظ جسمی بلکه از نگاه نفس و عقل و ضمیر نیز

سالم باشد، ضرورت دارد پس هر اذیتش که فرد خواه به اراده خودش یا به اراده دیگر در معرض آن قرار بگیرد جامعه ای که در آن بسر می برد نیز از آن متضرر می شود.

تخطی های که از نگاه شریعت برای جامعه و فرد خطر محسوب می گردد و در کتاب و سنت که دو اصل تشریح می باشد بران تصریح شده عبارت اند از:

۱- زنا
۲- قذف
۳- شراب نوشی
۴- سرق
۵- راه زنی
۶- ارتداد
۷- بغاوت
۸- قتل و جرح عمدی و خطأ

این جرایم شدید ترین جرایم است که بصورت خطر ناک و مستقیم با جامعه ارتباط دارد و بدین سبب در شریعت به آن توجه و اهتمام زیادی صورت گرفته و به شکل همه جانبه ای به آن تصریح بعمل آمده که مجال برای تغییر وصف آن و یا چشم پوشی از آن و یا سهل انگاری در آن باقی نمانده است و بعد از آن اساس ها و قواعد را وضع نموده که در روشنی آن جامعه می تواند بعضی افعال دیگر را نیز جرم ارتکاب اتر احرام تلقی کند و به این ترتیب همه اموری که در حفظ امن و استقرار جامعه لازم است در تشریح شامل گردد زیرا احتیاجات انسان و طرز زندگی و شرایط محیطی همیشه در تحول است.

و این همه باید در حدود اسلام و نصوص آن صورت گیرد.

اساس جرم و جزا در نظام اسلامی:

اسلام نظام الهی است که نازل از سوی خدای عزیز و حکیم بوده باطل از هیچ سو به آن راه ندارد.

«صبه الله و من احسن من الله صبهه» (لازم گیرید رنگ خدا را و چه کس بهتر از خدا است از لحاظ رنگ).

و شریعت اسلامی طبیعت بشر را رعایت کرده و احکام خود را بر اساس اخلاق اصلی آنها از قبیل خوف، رجا، قوت، ضعف و مانند آن بنا نموده پس احکام آن با هر زمان و مکان در توافق است زیرا طابع در هر جا و در هر زمان یکسان است.

«فطرة الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله» (پسروی کن فطرت خدا را که مردم را بران آفریده تبدیل نیست خلق خدا را) و این است از صلاحیت شریعت اسلامی برای هر عصر و زمان و آینده نزدیک و دور و مجازات با آنچه در آن است از تهدید و عید و زجر برای معالجه طبیعت انسان مقرر شده زیرا انسان وقتی مصلحت غیر مشروع شخصی اش را ملاحظه میکند با انگیزه های

غریزی خود به سوی آن کشانیده می شود ولی چون مجازات مرتب بر آن را در نظر میگیرد نگرستی از آن در دلش پدید می آید زیرا فساد و زیان آنرا زیادترا از مصلحت آن میابد و همچنان آنگاه که در مورد واجبی و مشکلاتی که باید در ادای آن متحمل گردد فکر میکند بعضاً این فکر باعث بر ترک آن میگردد ولی چون جزاء مرتبه بر ترک آنرا در نظر میگیرد این امر باعث برده باری و شکیبایی بر مشکلات میشود.

پس مجازات به منظور وادار ساختن مردم به اموری گردیده که طبیعت آنرا نمی پسندد و آنها را از خواسته های شان که موجب فساد باشد باز میگرداند اما مصلحت حقیقی فرد و جامعه را در بردارد.

بنابراین میتوانیم بگویم که جرم عبارت است از ارتکاب فعلی که جزا در پی دارد و یا ترک عملی که بر ترک آن جزا مقرر شده است.

و فقها جرایم را چنین تعریف کرده اند (ممنوعات شرعی است که خداوند جل جلاله با مقرر نمودن حد یا تعزیر مردم را از آن منع نموده است) و محظورات عبارت از ارتکاب فعل ممنوع یا ترک فعل واجب است و محظورات یا ممنوعات شرعی به جبهتی گفته شده که لازم است جرم از طرف شرع ممنوع شده و منع آن بر مبنای شریعت باشد.

پس جرم شمردن بعضی افعال در نظام مجازات اسلامی باید متکی بر نص از طرف شارع و یا مبنی بر اساس ها و قواعدی باشد که شارع وضع نموده است. شریعت اسلامی بنا بر اهتمام شدیدی که به کار مبارزه با جرایم به منظور فراهم شدن حمایت کافی جامعه و امن و استقرار او دارد مقومات اساسی اجتماع و جامعه را مورد حمایت قرار داده و به تخطی های خطرناکی که متوجه آن میگردد و در هر حال و در هر زمان و مکان برای افراد و جامعه خطرانی در پی دارد تصریح و جزای لازم را بر مرتکب آن تعیین نموده است.

فقها این نوع جرایم را بنام جرایم حدود و قصاص و دیت و... یاد کرده اند. بعداً شریعت برای استكمال نظام مجازات، به ولی امر حق تعیین جزا را که در شرع حرام است نداده است. اما مجازاتی که در دنیا به ان تعیین نشده، داده است مانند ارتکاب معاصمی و نیز به او حق داده هر عملی را که حالات جامعه مستلزم جرم شمردن آن است جرم شمارد و بر مرتکب ان جزا تعیین کند و فقها این بخش را بنام جرایم تعزیری یاد کرده اند.

همچنان می بینم که شریعت بنا بر نظر خاصی که در مورد جرم و جزا دارد جرایم را بدو قسمت تقسیم نموده و برای هر یکی حسب نوعیت و اهمیت اندازه تأثیر آن بر حیات اجتماعی و خطر که از نتایج ان بروز می کند احکام خاص مقرر داشته و در بین تقسیم تأثیر این جرایم را بر جامعه معیار قرار داده است.

د بین المللی اسناد له ...

حقوق زنان در ...

۱- قانون په وړاندې د برابري حق :

د بشردوستانه حقونو جهاني اعلاميه اومه ماده او د مدني سياسي بين المللي حقونو ۲۶ ماده داسې وړاند وینه کړې (د قانون په وړاندې ټول خلک برابر حق لري تر څو د تبعيض پرته د دوی د حقونو ساتنه وشي او هر ډول تبعيض د خلکو په وړاندې منع شوی ده)

۲- د محکمو په وړاندې د مساوات حق :

د محکمو او قاضیانو په وړاندې ټول خلک د برابري او مساوات حق لرونکي دي د بين المللي مدني حقونو ۱۴.۱ قرارداد او د نژاد پرستي او د بنخو په وړاندې د تبعيض د منع کنواسيونه او د رونداد قانون له مخې هر شخص محکمه ته د لاسرسي او د محکمه لخوا د بڼه سلوک او گړني مستحق دي پورتي خبره واضحه کوي چه ټول کسان بايد د محکمه په وړاندې مساوي حق لرونکي وي البته د دنيا حکومونو ته مشخصه استرټيژي ده چه په قضاکي هر ډول نژادي ، سياسي ، مذهبي ، طبقاتي ټولنيز نژاد له مينځه وړي او قانون پيدا کوي تر څو د ټولني ټول وگړي د قانون او محکمي په وړاندې برابر حق ولري پدي ډول سره د بشر د حقونو جهاني اعلاميه لسمه ماده صراحت لري (هر څوک د دعوي استماعيه اورپدني او اوروني برابر حق لرونکي دي ، قاضي يا قضايي هيأت د حقوقي قضسي د بيطرفي مسول او متهم شخص باندې د وارد شوي جرم دڅيړني مکلفيت لرونکي دي تر څو د مدعي شخص وينا واورې .

د عادلانه محکمه تضمين پدي کي نغښتي ده چه فيصله د سياسي موسسو لخوا صادري نشي د موثر ، مستقل اوبي طرفه محکمو لخوا هغه محکمه چي په قانوني شکل سره جوړي شوي وي فيصلي صادري شي .

محکمو ته د برابري (مساوي لاسرسي) حق :

د مدني سياسي بين المللي حقونو قرار داد (۲- ۳ - ۱۴ - ۲۶) ماده دولتونه مکلف شوي چه دا حکمونه عملي او رعایت کړي هر څوک پرته د تبعيض او نژاد پرستي محکمو ته د لاسرسي برابر حق لرونکي وي . او د بنخو په وړاندې د تبعيض د منع کنواسيون ۵ او ۱۵ ماده داسي صراحت لري (د ټولو خلکو په وړاندې بايد عادي يا برابر گړني وشي څرنگه چي په يو خاي کي حقايق مشابه وي د قضا د سيستم خواب هم بايد مشابه وي که چيري فيصله او محاکمه تبعيضي وي دا به د برابري د حق په وړاندې يو تخلف وي څرنگه چي د پيگنگ اعلاميه دا موضوع د حکومونو لپاره د استرټيژيک هدف په شان خانگري کړي ده تر څو برابر او نه تبعيض په قانون او عمل کي پلي شي او په عدلي نظام کي د تبعيض په لسي کولو باور رامينځته شي پدي ډول سره د دعوا خواوي د حقوقي مشاور درلودو ، د مدافع وکیل د ترجمان دنپولو حق ، د علني قضاساوت حق او د مرافعه غوښتنې حق لرونکي دي تر څو د محاکمه په حال کي قانونيت بي طرفي عملي شي په اخر کي ټول جهاني اسناد د قضا از ادې ، بي طرفي ، قضايي وحدت ، قضايي اداب ، برابري او اهليت په هکله معلوم او واضح سندونه شميرل کيږي .

جلالتماب دكتور عبدالصير

حقوقی را به گونه پیشنهادی تهیه کرده است که در صورت امکان با ریاست مساعدت های حقوقی این وزارت گفت و گو شود تا در چارچوب این ریاست، یک بخشی برای اطفال تخصیص یابد.

وزیر عدلیه ج.ا.ا از نمونه پیشنهادی این نهاد استقبال نموده گفت که پس از رای زنیها در این مورد، اقدام خواهد کرد.

در ادامه: آقای لیبی یک نسخه از گزارشی را که در راستای «تخلی از حقوق اطفال» از سوی یونسف و چندین ارگان ملل متحد، تحقیق و تهیه شده است، به جلالتماب وزیر عدلیه ج.ا.ا سپرد.

این گزارش شش بخش عمده این اطفال را نظارت میکند که در زمره آن، حمله هابز مکاتب و مرکز های صحتی و استخدام اطفال در نیرو های دفاعی و امنیتی و استفاده از این اطفال در حمله های تروریستی از سوی مخالفان، میباشد.

در پایان، وزیر عدلیه ج.ا.ا گفت: بر بنیاد مقررۀ مراکز اصلاح، سعی میکنند تا به منظور نگهداری از اطفالی که در مرکز های اصلاح و پرورش اطفال میباشد، یک مرکز معیاری ایجاد نمایند تا تریبه و پرورش اطفال به گونه مناسب، صورت بگیرد. وی همچنان ادامه داد که بر بنیاد مصوبۀ شورای وزیران، جلالتماب رییس اجراییه و ارگانهای مسؤول، جلسۀ مشترک میگیرند تا جاهای را که وزارت داخله تخلیه میکند، از جمله محبس انانیۀ بادام باغ را به وزارت عدلیه تحویل دهد.

جلالتماب وزیر عدلیه ج.ا. افغانستان با ابراز سیاسی و امتنان، گفت: مسودۀ قانون اطفال نهایی شده است و به زودترین فرصت در دسترس شما قرار میگیرد.

وزیر عدلیه ج.ا.ا گفت که در یک عده از ولایات افغانستان، به مشاور روانی و عالمانی ضرورت است تا بتوانند دوره های تریبه یی را به گونه مناسب، به اطفال راه اندازی کنند. وی همچنان اضافه کرد که به منظور پرورش حرفه یی اطفال تحت حجز، ضرورت است تا استادان توانمند استخدام شود.

آقای لیبی تعهد سپرد که در راستای مساعدت های روانی برای اطفال، همکاری لازم مینمایند. آقای لیبی در مورد توافق نامۀ ۹ جانبه نیز سخن گفت. بر بنیاد این توافق نامۀ، ۹ ارگان دولتی تعهد کردند که در راستای بهبود وضعیت اطفال، نشستهای مشترکی را راه اندازی میکنند. وزیر عدلیه ج.ا.ا ادامه داد: شمارا در نشست نه جانبه که به منظور بهبود وضعیت اطفال، راه اندازی می شود، در جریان می گذارم تا خدمات ضروری را عرضه نمایم. وزیر عدلیه ج.ا.ا گفت: به زودی نشستی را با نهاد های تمویل کننده و تطبیق کننده یی که در راستای بهبود وضعیت اطفال کار می کنند، راه اندازی می کند. وی اضافه کرد که رسیدگی به وضعیت اطفال، به گونه مستقیم مسولیت ما است و ضروریست تا از چگونگی انجام خدمات شان ما را در جریان بگذارند. آقای لیبی گفت: نهاد ما در راستای تقدیم مساعدت های حقوقی برای اطفال، چندین ولایت را ارزیابی عمومی کرده است که بر بنیاد آن، یک نمونه (مادل) از مساعدت های

ماده یازدهم:

۱- ډول عضو کلیه اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد تا هر گونه تبعیض علیه زنان در زمینه شغلی از بین برود و بر اساس اصل تساوی حقوق، بین زنان و مردان حقوق مشابه برای آنها تضمین شود بالاخص در موارد زیر:

الف- حق اشتغال به کار بعنوان حق لایتنجی ای افراد بشر.

ب- حق استفاده از امکانات مشابه شغلی، از جمله رعایت ضوابط یکسان در مورد انتخاب شغل.

ج- حق انتخاب آزادانه حرفه و پیشه، حق ارتقای مقام، بر خوداری از امنیت شغلی و تمام امتیازات و شرایط شغلی و حق استفاده از دوره های آموزش حرفه ای و باز آموزی از جمله کار آموزی و حق شرکت در دوره های آموزشی حرفه ای پیشرفته و آموزش مرحله ای.

د- حق دریافت دستمزد برابر و نیز استفاده از مزایا و حق بر خورداری از رفتار یکسان در مشاغل که دارای ارزش برابر اند. همچنین قضاوت یکسان در ارزیابی کار مشابه.

ه- حق استفاده از بیمه های اجتماعی بخصوص در هنگام باز نشستگی، دوران بیکاری، هنگام بیماری و ناتوانی و دوران پیری و در سایر موارد مشابه و نیز استفاده از رخصتی استحقاقی.

و- حق رعایت اصول بهداشتی برای حفظ سلامتی و رعایت ایمنی (امنیت) در محیط کار، بطوریکه تندرستی آنها در دوران بارداری تضمین شود آسیبی به سلامت آنها وارد نگردد.

۲- به منظور جلوگیری از اعمال تبعیضات علیه زنان به هنگام ازدواج و بارداری و تضمین حق مسلم آنان جهت کار، دول عضو اقدامات زیر را به عمل خواهند آورد.

الف- ممنوعیت اخراج به دلیل بارداری یا مریضی زایمان و تبعیض در اخراج بر اساس وضعیت زناشویی که در غیر این صورت مشمول تحمیل مجازات می شود.

ب- صدور اجازه مرخصی زایمان با حقوق یا مزایای اجتماعی مشابه بدون از دست رفتن شغل قبلی سمت یا مزایای اجتماعی.

ج- تشویق به ارایه خدمات اجتماعی لازم بنحوی که والدین را قادر نماید تعهدات خانوادگی را با مسوولیت های شغلی هماهنگ سازند و به خصوص با فراهم آوردن تسهیلات برای مراقبت از کودکان تا (مادران) بتوانند در زندگی اجتماعی شرکت نمایند.

د- حمایت خاص از زنان هنگام بارداری در مشاغلی که به اثبات رسیده برای آنها زیان آور است.

۳- قوانین حمایت کننده متذکره در این باره بطور متناوب همراه با پیشرفت اطلاعات و دانشهای علمی و تکنولوژی مورد بررسی قرار خواهند گرفت. در صورت لزوم این قوانین تجدید چاپ، لغو یا تمدید خواهند گردید.

از متون فوق نتیجه می گیریم که کنوانسیون دولتهای عضو را موظف می نماید که تا برای زنان شخصیت حقوقی مستقل و یکسان با مردان در پیشگاه قانون قابل شوند. یعنی که زنان حق دارند در برابر قانون با

مردان از حقوق مساوی برخوردار باشند. دولتها باید همه تبعیض های حقوقی و واقعی را علیه زنان در بخشهای دولتی و خصوصی رفع کنند و دولتها وظیفه دارند که در جهت تغییر رسومات و سنتها که مانع تحقق کامل حق برابر زنان و مردان می شود اقدامات لازم را به عمل آورد. و برای مشارکت زنان در امور سیاسی، فرهنگی، علمی و اجتماعی زمینه را مساعد سازند و به آنان اختیارات داده شوند تا با استفاده از فرصتهای مشابه شغلی بهره مند شوند.

منابع و ماخذ:

قانون اساسی

میثاق مدنی و سیاسی

میثاق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

کنوانسیون رفع کلیه تبعیضات علیه زنان

حقوق بشر در دستگاه قضایی، از دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد

صاحب امتیاز: وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان
 تحت نظر: هیئت تحریر
 سر دبیر: دردانه فضائی
 هیأت تحریر: عبدالرحمن عظیمی، فیض الله خواجه امانی، گلای سنگر خیل عزیزی، دوست محمد عارف، شفیق الله نبی زاده و محمد عارف صباح
 دیزاینر: سید عابد مخمور syed_abid1@yahoo.com
 گزارشگر: بشیر احمد عزیزی
 آدرس: کابل وزارت عدلیه ریاست عمومی مساعدتهای حقوقی
 آدرس انترنیتی: www.moj.gov.af پست الکترونیکی: agahi.hoquqi@gmail.com
 شماره تماس: 93+(0) 700 034 338 - 93+(0) 0752 042 275

Monthly Agahi Hoquqi

Ministry of Justice's Publication Organ

سال دهم شماره ۱۵۵ ۳۱ ثور ۱۳۹۵ 20 2016 May

حقوق زنان در اسناد بین المللی

قسمت دوم

ماده پنجم این کنوانسیون تعهدات بیشتر دولت های عضو را در راستای امحای تبعیض نژادی بیان می نماید:

دولتهای عضو اقدامات مقتضی زیر را به عمل می آورند:
 الف- تغییر الگوهای اجتماعی و فرهنگی رفتار مردان و زنان به منظور از میان برداشتن تبعیضات، سنتها و روشهایی که مبتنی بر طرز فکر، پیسند نگرایی یا برتر نگرایی جنسیت و یا نقشهای کلیشه ای برای مردان و زنان می باشد.

ب- حصول اطمینان از این که تربیت خانوادگی، درک صحیح از وظیفه اجتماعی مادر و شناسایی مسوولیت مشترک مرد و زن در پرورش و تربیت کودکان را شامل می گردد، منافع کودکان در تمام موارد در اولویت قرار دارد.

بیشتر مواد کنوانسیون به شکل تعهدات عام امحای تبعیض، تنظیم شده و دولتها را ملزم به اتخاذ "همه اقدامات لازم" در این زمینه می نماید. اما برخی حقوق مشخص زنان که باید بر پایه برابری با مردان تضمین گردند نیز در ماده دو و یازده کنوانسیون دفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان مورد اشاره قرار گرفته است:

ماده دهم: "دولت عضو کلیه اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد تا به منظور رفع تبعیضات علیه زنان به آنها حقوق مساوی با مردان در زمینه آموزش و پرورش و بالخصوص بر اساس مساوات بین زن و مرد در موارد زیر اعطا گردند:

الف- امکانات و شرایط مساوی با مردان در زمینه شغلی و حرفه ای در جهت اخذ مدارک تحصیلی از موسسات آموزشی در کلیه رشته ها چه در شهر و چه در روستا، این تساوای شامل نورهای پیش دبستانی (مرحله کوندستان) آموزش عمومی، فنی، حرفه ای و آموزش عالی فنی و نیز دوره های حرفه ای مختلف می باشد.

ب- امکان دسترسی به برنامه های آموزشی، امتحانات و گذار آموزشی مشابه که مشخصات و استانداردهای مشابه را دارا باشند و ساختمان و لوازم مدرسه همان کیفیت را داشته باشند.

ج- از بین بردن هر گونه مفهوم کلیشه ای از نقش زنان و مردان در کلیه سطوح و در اشکال مختلف آموزشی از طریق تشویق به آموزش مختلط و سایر انواع روشهای آموزشی که نیل به این هدف را ممکن می سازد و بالخصوص از طریق تجدید نظر در کتب درسی و برنامه های آموزشی مدارس و تأیید روشهای آموزشی.

د- امکانات استفاده از بورسها و سایر مزایای تحصیلی مشابه.

ه- امکانات مشابه جهت دست یابی به برنامه های مربوط به ادامه تحصیلات از جمله برنامه های عملی سواد آموزی بزرگسالان بخصوص بر نامه هایکه به هدف کاهش هر چه سریعتر شکاف آموزشی موجود بین زنان و مردان می باشد.

و- کاهش تعداد دانش آموزان دخترانی که ترک تحصیل می کنند و تنظیم برنامه های برای دختران و زنانیکه قبلا ترک تحصیل کرده اند.

ز- امکانات مشابه برای شرکت فعال زنان در امور ورزشی و تربیت بدنی.

ح- دسترسی به اطلاعات آموزشی ویژه (خاص) که سلامتی و تندرستی خانواده را تضمین می نماید از جمله اطلاعات و پیشنهاداتی در مورد برنامه ریزی خانوادگی.

بخش اول طرح کد جزای افغانستان - از سوی گروه اصلاح و بازنگری قانون جزای افغانستان به وزارت عدلیه ج.ا.ا. سپرده شد.

گزارشگر: بشیر احمد عزیزی

نشست تسلیم دهی طرح کد جزای افغانستان به وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان

نشستی به این مناسبت با اشتراک نماینده گان نهادهای عدلی و قضایی، نهادهای بین المللی و نماینده گان جامعه مندلی، در ۱۲ ثور ۱۳۹۵ برگزار شد. جلالتماب داکتر عبدالصیر انور وزیر عدلیه ج.ا.ا. ضمن ابراز خوش آمدید، گفت: این پروژه بزرگ ملی با در نظر داشت چالشهایی که مراجع عدلی و قضایی کشور - بنابر تعدد اسناد تقنینی در رسیدگی به قضایا - با آن مواجه بودند، و پیدایش جرایم نو ظهور، ضرورت بازنگری قانون جزا را مطرح نموده است. جلالتماب وزیر عدلیه ج.ا.ا. همچنان اضافه کرد. کد جزا، زیر بنای تأمین عدالت در کشور است؛ دانشمندان آگاه ما، این بنیادها را از آیه های کتاب الله، سنت رسول الله، اجماع امت اسلامی، قیاس صحیح، نکت در اثباه و نظایر و در روشدایی آنچه عصر ما با آن رو به رو است، گرفته اند. جلالتماب وزیر عدلیه ج.ا.ا. اضافه نمود: پیوستن افغانستان به کنوانسیونهای بین المللی از زمره کنوانسیون جرایم سازمان یافته فراملی، کنوانسیون مبارزه با فساد اداری، کنوانسیون حقوق طفل، پروتوکول قاچاق انسان، قاچاق مهاجران، اساسنامه دیوان جزایی بین المللی و کنوانسیونهایی که در عرصه های جزایی، مننی و تجاری به سطح جهانی وضع گردیده است، سبب شده است تا این ضرورت احساس شود. وزیر عدلیه ج.ا.ا. اضافه کرد که این پروژه از ضرورتهای بزرگ دولت افغانستان است و به پایان رساندن آن، مهمترین نیاز شمرده میشود؛ و ای اضافه کرد که اصلاح و بازنگری قانون جزا، به سبب حجم بسیار، چندین سال را در بر گرفته است و هنوز هم احکام اختصاصی آن به پایان نرسیده است. وزیر عدلیه ج.ا.ا. هدف از طرح کد جزا را

ایجاد تغییرهای شگرف و بر بنیاد رویکردهایی که در عرصه علوم جزایی تجربه گردیده است، بیان نمود. در ادامه نشست، آقای رسولی، رئیس گروه اصلاح و بازنگری قانون جزای افغانستان در مورد ضرورت بازنگری قانون جزا و کارکردهای این گروه، سبب سخن گفت. همچنان قانونیوه محمد اشرف رسولی، بخش اول طرح کد جزا را به جلالتماب وزیر عدلیه ج.ا.ا. تسلیم نمود. در پایان، جلالتماب وزیر عدلیه ج.ا.ا. سپاسنامه هایی را برای گروه اصلاح و بازنگری قانون جزای افغانستان، اهدا نموده و امیدواری کرد که کمیته موظف، کار تکمیل بخش دوم آن را به پایان برساند. گروه اصلاح قانون جزا متشکل از نماینده گان ستره محکمه، لوی خارنوالی،

د بین المللی اسناد له نظره عادلانه محاکمه

تبع و گزارش: محمدعارف صباح

په ټولنو کی د قضا از ادی او عادلانه محاکمه د ټولنیز عدالت او بشري حقونو د رعایت لپاره یوه بنیادی مسله ده او د اهمیت او ځانګړی ټول له مخی زیات شمیر اسناد شته چه په هکله یی ډولټونه مکلف شوی تر څو د دغه سندونو احکام په ټولنو کی عملی او رعایت کړی ددی لپاره چی یوه محکمه عادلانه وی لازمه ده چه قانونی یعنی د قانون د حکم په اساس جوړه او د قضا لپاره په وړاندی درسیدگی صلاحیت لرونکی وی څرنگه چی مننی سیاسیی بین المللی حقونو د قرارداد ۱۴ ماده کی وپیل شوی.

(هغه محکمه چی دعوا اوری باید د قانون له مخی جوړه او د حکم په وړاندی از اده او د نورو لخوا د تاثیر څخه پاکه مصونه محفوظه وي او د دعوی له اړخونو سره تبعیضی ګرځی ونشی. په یی طرفه توګه برخورد وشي او په ښه شان سره برابر مسوولانه عدالت ته د لاسرسی وجه پیدا او عدالت تامین شسی غواړم په عامه توګه په محکمو کی د دعوا د نواړه اړخونو د مهمو حقونو په هکله لنډ بحث وکړم

- د قانون په وړاندی د برابری حق
- محکمو په وړاندی د برابری حق
- محکمو ته د لاسرسی برابری حق
- د محکمو لخوا د ښه برخورد برابری حق

ادامه در ص/۳

ملاقات وزیر عدلیه با آقای جبین لیبسی

رئیس بخش واحد حمایت از حقوق اطفال

این گفت و گو به منظور چگونگی دست یابی به یک راه حل مناسب تر مورد حمایت از حقوق اطفال در سه شنبه (۷ ثور ۱۳۹۵)، صورت گرفت. در آغاز، آقای لیبی، علاقه مندیشان داد تا مسوده قانون اطفال را بدست بیاورند و این قانون را از لحاظ ساختار و محتوا با معیارهای قوانین بین المللی در خصوص اطفال، به بررسی بگیرند. همچنان، گفت: به منظور اشتراک در نشستی در کشور تونس، از شما دعوت شده است و امیدوار هستم که تا آن وقت، مسوده قانون اطفال را با خود داشته باشید.

ادامه در ص/۳